

Ornithologie in Vlaanderen: winter 2007-2008

Bird News Flanders, winter 2007-2008

Nouvelles ornithologiques de Flandre, hiver 2007-2008

DIRK SYMENS, STIJN BAETEN, BENNY COTTELE, GERALD DRIESSENS, WOUTER FAVEYTS, SIMON FEYS, JOOST MERTENS, BERT PECCEU, GEERT VAN DEN HEUVEL EN WOUTER VANSTEELEANT

Abstract / Résumé: www.natuurpunt.be/oriolus

Weersomstandigheden

December was een zonnige maand met een normaal neerslag- en temperatuurgemiddelde. Van 15 tot 24.12 was er heel wat zonneschijn maar in de laatste week haalden de wolken de bovenhand.

Van 1 tot 10.12 waren er depressies en regenzones met maxima van 10 tot 13°C. In deze periode viel er op de meeste plaatsen ca. 2/3 van de totale maandneerslag, met op meerdere plaatsen meer dan 10 l/m² op 1, 2, 6 en 10.12.

Van 12 tot 24.12 was het droog met aanvriezende mist op 20 en 21.12. De temperatuurmaxima bedroegen in het begin van deze droge periode 4 tot 6°C maar later bleven ze door de mist beneden het vriespunt wat resulteerde in enkele echte winterdagen.. Op 21.12 was er op verschillende plaatsen lichte sneeuwval. Gans deze periode was er een lichte tot matige nachtvorst. De laatste week sloot af met zwakke regenzones waarbij de temperatuur terug opliep tot 9°C.

De windrichting varieerde geregeld: van 1 tot 9.12 zuid tot west en af en toe noordwest, van 10 tot 20.12 noord tot noordoost, op 21 en 22.12 zuidoost waarna terug zuidwest tot 28.12 en daarna tot 31.12 vooral noordwest.

Januari was een vrij sombere maar zeer zachte maand met normale neerslaghoeveelheden. Er waren slechts een zestal zonnige dagen. De andere dagen leverden minder dan 2 u zonneschijn/dag op. Het totaal aantal uren zonneschijn was dan ook bedroevend.

Het regende regelmatig, doch in mindere mate met enkel plaatselijk hoeveelheden van 10 l/m² of meer op 4, 5, 15, 21 en 31.12.

Enkel de eerste vier dagen van de maand daalde de maximumtemperatuur onder de normale waarden. Het aantal dagen met minstens 8°C bedroeg 21 aan de kust en 19 in het binnenland. Het aantal dagen met meer dan 10°C bedroeg 7 aan de kust en 6 in het binnenland. Het is dan ook niet verwonderlijk dat dit resulteerde in een hoog maandgemiddelde. Er werd slechts éénmaal

nachtvorst opgetekend: -3,1°C. De hoogste minima werden bereikt op 11.01 met 8 tot 9°C en van 18.tot 21.01 met 8°C tot zelfs 11°C.

Van 1 tot 4.01 waaide de wind vooral zwak uit oostelijke richting. Vanaf 05.01 was er een meestal matige westenwind die toch enkele keren aanwakkerde tot stormachtig met op 15 en 31.01 op verschillende plaatsen schade tot gevolg. Tijdens de nacht van 21 op 22.01 was er zelfs een windhoos in Peer.

Februari was een vrij zonnige, zachte en droge maand, waardoor we uiteindelijk alweer een zachte winter kenden. Vroeg lenteweze kregen we van 8 tot 12.02 en van 15 tot 17.2.

De neerslag viel uitsluitend in de periode van 01 tot 05.02 en van 24 tot 29.02, met de meeste neerslag op 5.02. Daartussen was het overwegend droog door de gunstige invloed van hogedrukgebieden.

De hoogste dagtemperaturen (10°C en hoger) werden gemeten van 8 tot 12.02 en van 22 tot 29.02 met max. 14,6°C op 9.02 en 15°C op 24.02. Lage dagtemperaturen van 1,2°C tot 3,7°C werden genoteerd op 13 en 14.02. Het maandgemiddelde van de dagmaxima lag 3°C hoger dan normaal.

Nachtvorst was er tussen 13 en 20.02, aan de kust vanaf 16.02. Van 17 tot 19.02 was er een matige vorst met temperaturen van -4,3°C tot -5,9°C. Buiten de vorstperiode zorgden de hoge minima toch nog voor een maandgemiddelde dat 1°C hoger was dan de de normaalwaarde.

De wind waaide van 7 tot 10.02 met name uit zuidwest tot west en was stormachtig op 5 en 6.02. Op 3 en 8.02 was de richting echter eerder zuidoost. Van 9 tot 19.02 was er noordoosten- tot oostenwind. Daarna ruimde de wind voor de rest van de maand terug naar zuidwest tot west, waarbij tijdens de nacht van 29.02 op 01.03 ernstige schade werd veroorzaakt.

Opgesteld door Werkgroep Weerkunde, info: www.weerkunde.be (Kris Dewulf).

Waarnemingen

Het volgende overzicht bevat de meest interessante ornithologische waarnemingen in Vlaanderen tijdens de winter 2007-2008. Waarnemingen die aan homologatie onderworpen zijn dienen nog te worden onderzocht door het Belgisch Avifaunistisch Homologatiecomité; deze zijn met 'BAHC' aangeduid.

Dit periodiek overzicht is een Natuurpunt-project in samenwerking met de Natuurpunt-Vogellijn (*), de recent door Natuurpunt Studie gelanceerde waarnemingsite www.waarnemingen.be en de trektelsite www.trektellen.nl en wordt tevens samengesteld op basis van ingezonden meldingen van individuele waarnemers en regio-coördinatoren en van gegevens uit regionale tijdschriften en websites.

Alle waarnemers die de moeite namen gegevens in te zenden worden hartelijk bedankt. Eveneens een woordje van dank aan Walter Belis voor het schrijven van de 'résumé' en aan Kris Dewulf voor het verwerken van de weergegevens.

(* De werking van de Natuurpunt Vogellijn werd gestopt op 1 juli 2008 op het moment dat www.waarnemingen.be werd gelanceerd

DUIKERS en FUTEN

Aan de kust werd het hoogste aantal **Roodkeelduikers** *Gavia stellata* genoteerd te Koksijde, met 250 ex. op 6 feb (B. De Keersmaecker). In het binnenland waren er waarnemingen op 12 jan te Antwerpen L.O. op de Schelde t.h.v. Blokkersdijk (N. De Wilde) en op 20 jan te Antwerpen-Rangeerstation-De Kuifeend (J. Van Ammel, L. Benoy, B. Vogels e.a.). Op 10 dec vlogen niet minder dan 653 **ongedetermineerde duikers** *Gavia species* langs De Panne (H. Verstraete en D. Herman). Volgende **Parelduikers** *Gavia arctica* werden genoteerd aan de kust: op 10 dec 54 ex. langs De Panne (H. Verstraete en D. Herman), op 25 dec 8 ex. langs Oostduinkerke (W. Debruyne), op 3 jan 3 ex. langs Koksijde (T. Moens), op 6 jan te Zeebrugge (K. Moreau), op 19 jan te De Haan (G. Spanoghe), op 20 jan 2 ex. langs

Paraleduiker *Gavia arctica*. 26 dec 2007, Aalst (O) (Foto: Wouter Faveyts)

Ijsduiker *Gavia immer*. ad. 1 dec 2007, Zeebrugge (W) (Foto: Johan Buckens)

Roodhalsfuut *Podiceps grisegena*. 19 feb 2008, Waasmunster-Hampuiten (O) (Foto: Joris Everaert)

Oostende (E. Vanloo en JNM Roeselare), op 29 jan 4 ex. op zee te Wenduine (M. Vandeput), op 3 feb 2 ex. te Koksijde (T. Moens) met daar telkens 1 ex. op 6 en 10 feb (T. Moens, C. Coeckelbergh en J. Van den Berghe). Buiten de zeekust werden de volgende pleisteraars gezien: van 9 t/m 12 dec te Gent-Blaarmeersen met dezelfde vogel op 13/14 dec te Drongen-Leeuwenhof (G. Spanoghe, B. Cottele, L. Teugels e.a.), van 10 dec t/m 13 jan te Harelbeke-De Gavers (F. Doyen, F. Goussaert, J. Bertrands e.a.), op 12/13 dec te Zeebrugge (J. Debuck en A. Holvoet), op 12, 13 en 28 dec te Oostende-Spuikom (D. De Wilde, W. Rommens, K. Moreau e.a.), van 15 dec tot in 2008 te Adinkerke-De Drie Vijvers (D. D'Hert, R. Debruyne, T. Spanove e.a.), op 19 dec te Blankenberge-Haven (F. Doyen), van 25 dec t/m 7 feb op de Dender te Aalst (W. Roggeman, W. Faveyts, R. Felix e.a.), van 1 t/m 16 jan te Zeebrugge-Zeekanaal (P. D'Hoore, G. Vergauwen, I. Lewylle e.a.), van 5 t/m 20 jan te Roksem-Put (D. Peene, S. D'haese, P. Adriaens e.a.) en tenslotte van 16 jan t/m 12 feb te Nazareth-Callemeoie (N. Geiregat, D. De Grootte, G. Minnaert e.a.).

Langsvliegende Ijsduikers *Gavia immer* werd gezien te Middelkerke op 3 dec (D. Van den Heuvel) en te De Panne op 10 dec (H. Verstraete en D. Herman). Te Dudzele-Achterhaven pleisterde 1 juv. van 1 dec t/m 29 jan met aldaar regelmatig 2 juv. van 9 dec t/m 13 jan en 1 ad. + 2 juv op 8 dec (D. De Wilde, K. Hessel, F. De Scheemaeker, J. Buckens e.a.). Te Oostende-Spuikom werd telkens 1 ex. gezien op 14 en 28 dec, van 20 t/m 24 jan en van 1 t/m 10 feb (J. Mortelmans, W. Rommens, S. Feys e.a.).

Het grootste aantal Futen *Podiceps cristatus* dat geteld werd in het binnenland betrof 125 ex. te Mol-Miramar op 23 dec (L. Peeters).

Roodhalsfuten *Podiceps grisegena* werden op de volgende plaatsen genoteerd, met telkens vermelding van het dagmaximum indien > 1 ex.: Oostende, Middelkerke (2), Koksijde, Putte, Walem, Hofstade, Dendermonde, Waasmunster en Harelbeke.

Er waren verschillende waarnemingen van Kuifduikers *Podiceps auritus*, waarbij het meestal om pleisterende vogels ging: van 1 dec t/m 2 feb te Harelbeke-De Gavers (F. Goussaert, F. Doyen, J. Bertrands e.a.), van 1 dec t/m 4 jan, van 5 t/m 13 jan en van 8 t/m 27 feb te Dudzele-Achterhaven resp. 1, 2 en 3 ex. (P. Beirens, K. Hessel, M. Vandeput e.a.), op 15 dec te Verrebroek-Waaslandkanaal (J. Goossens en J. Rutten) en te Sint-Agatha-Rode-Grootbroek (K. Moreau, F. Fluyt, P. Allegaert e.a.), op 3 jan te Koksijde 1 ex. langsvliegend (T. Moens), op 4 jan te Zeebrugge-Voorhaven (J. Mylle, W. Jans, P. Maertens e.a.), op 6 jan te Oostende 1 ex. langsvliegend (E. Vanloo), op 12 jan te Kieldrecht-Puttenplas (J. Goossens, W. Van Den Bossche, K. Claus e.a.) en op 9 feb te Koksijde 2 ex. langsvliegend (T. Moens).

ZEEVOGELS

Tijdens de "Ostend Pelagic I" op 10 feb werden 14 **Noordse Stormvogels** *Fulmarus glacialis* geteld, het grootste aantal voor deze winterperiode (C. Coeckelbergh, B. De Keersmaecker en H. Mees).

Op 3 dec werden te De Panne 2 en te Middelkerke 3 **Grauwe Pijlstormvogels** *Puffinus griseus* waargenomen (H. Tyteca en D. Van den Heuvel).

Een **Stormvogeltje** *Hydrobates pelagicus* (BAHC) vloog op 20 jan langs Oostende (E. Vanloo).

Hoge aantallen **Jan-van-genten** *Morus bassanus* werden genoteerd op 3 dec langs Middelkerke 315 ex. (D. Van den Heuvel) en op 10 feb tijdens de "Ostend Pelagic I" 220 ex. (C. Coeckelbergh, B. De Keersmaecker en H. Mees).

REIGERS, OOIEVAARS en LEPELAARS

Op een 25-tal verschillende plaatsen in Vlaanderen werden **Roerdompen** *Botaurus stellaris* waargenomen. Maximaal werden 3 à 4 ex. gezien te Lier-Anderstad op 16 dec (D. Colin en G. Driessens), 3 ex. te Neerpelt-Het Hageven op 23 dec (H. Claes) en 3 ex. gedurende de ganse maand januari te Harelbeke-De Gavers (F. Goussaert, Y. Baptiste, J. Dekyvere, P. Vantieghem en P. Allegaert).

Een **Kwak** *Nycticorax nycticorax* werd opgemerkt tijdens slaapplaatstellingen van Grote Zilverreigers *Casmerodius albus* ten oosten van Put Stroobants te Mol op 24 nov en 9 dec (L. Peeters).

Gedurende de ganse winterperiode pleisterden **Koereigers** *Bubulcus ibis* te Woumen-De Blankaart/Rhillebroeken en omgeving van een max. van 15 ex. tussen 4 en 14 dec (G. Vandenbroucke, K. Devos en W. Debruyne). Telkens 1 ex. pleisterde van 1 tot 15 dec te Tienen-Bezinkingsputten (M. Vandeput, K. Boux en M. Schurmans), op 15 dec te Blankenberge (B. De Keersmaecker, M. D'Haen), op 10 jan en 27 feb te Snellegem (S. Cooleman) en een mogelijk ex. vloog op 21 feb over Alken-Mombekvallei (S. Raymaekers).

In West-Vlaanderen waren **Kleine**

Koereigers *Bubulcus ibis*. 13 jan 2008, Woumen (W) (Foto: Koen Devos)

Zilverreigers *Egretta garzetta* tijdens de winterperiode een normale verschijning met de volgende maxima op de verschillende slaapplaatsen: Assebroek-Loweiden (45), Knokke-Plaatpolder (21), Sijssele-Ryckvelde (46), Snellegem (20), Woumen-De Blankaart (18) en Zeebrugge-Smienteweiden (22). Overdag werden regelmatig groepen genoteerd met o.a. 8 ex. te Meetkerke-Lage Moere op 25 jan (W. Pauwels) en 7 ex. te Zeebrugge-Achterhaven op 2 feb (D. Vanderbeken).

Traditioneel zijn ook de waarnemingen van deze soort in het gebied van de Beneden Schelde met max. 10 ex. te Kieldrecht-Puttenplas op 1 feb (B. Deduytsche). Andere binnenlandwaarnemingen gebeurden op de volgende plaatsen, telkens met vermelding van het dagmaximum indien > 1 ex.: Assenede (4), Berlare, Bocholt, Boekhout, Eeklo (2), Evergem, Harelbeke (2), Knesselare, Lembeke, Lommel, Maldegem, Merelbeke, Mol, Oostwinkel, Retie, Waarschoot (2) en Zonhoven (3).

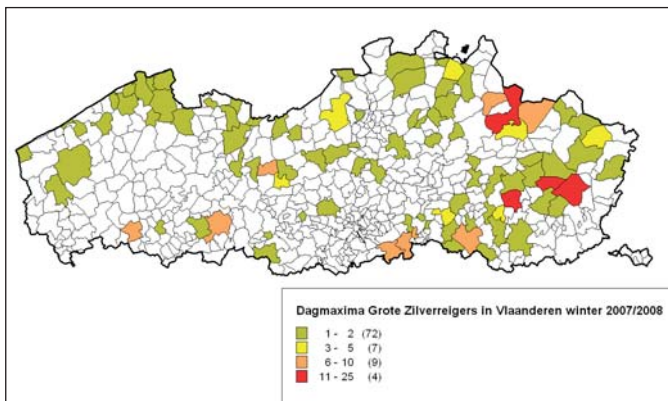
Van december 2007 t/m maart 2008 werden **Grote Zilverreigers** *Casmerodius albus* genoteerd in niet minder dan 92 verschillende gemeenten (zie kaart 1) met max. 26 ex. te Mol-Stroobants op 12 jan (L. Peeters), een 20-tal ex. te Zonhoven-Wijvenheide op 1 dec (C. Onkelinx), 16 ex. te Schuilen-Schulensbroek op 15 dec (W. Mondelaers en C. Rymen) en 10 ex. te Kalken-Kalkense Meersen op 6 jan (D. Minnebo).

Opvallend waren de vele winterwaarnemingen van **Ooievaars** *Ciconia ciconia* waaronder

de volgende groepen: 9 ex. in de omgeving van Lummen-Vallei van de Zwarte Beek van 1 tot 15 dec (P. Vranckx, D. D'Hondt, R. Vandergraesen, M. Van Meeuwen, H. Bergmans e.a.) en 8 ex. te Steenkerke op 28 dec (J. Devos). Vanaf begin februari kwam de voorjaarstrek reeds goed op gang. In december trokken nog **Lepelaars** *Platalea leucorodia* langs Heist op 7 dec (Y. Adams) en langs Dudzele op 25 dec 2 ex. (F. De Scheemaeker).

ZWANEN, GANZEN en EENDEN

In de provincie West-Vlaanderen werden in het noordoosten de grootste aantallen **Kleine Zwanen** *Cygnus columbianus bewickii* waargenomen te Lapscheure met 297 ex. (5 juv.) op 18 dec (G. De Clercq en D. Verbelen) en in het zuidwesten met 64 ex. achtereenvolgens te Merkem-Fintele op 20 dec (M. Kaesemans) en te Nieuwkapelle op 24 dec (W. Debruyne). In de Oost-Vlaamse polders waren max. resp. 535 en 528 ex. (23 juv.) aanwezig te Watervliet op 3 en 4 dec (J. De Meyer en W. Hamelinck). Aan de Beneden-Schelde overwinterde 1 ad. (mogelijk een gekortwiekt ex.) te Doel (K. Hessel, G. Spanoghe e.a.), was het overwinterende koppel opnieuw aanwezig te Antwerpen L.O.-Blokkersdijk van 21 okt tot in maart, met 5 juv. tot 16 dec, en aldaar max. 7 ad. op 26 jan (W. Verschuere e.a.) en pleisterden 5 ex. te Verrebroek op 18 dec (K. Hessel). Van de overwinteraars in de provincie Limburg werden de volgende max. geteld: 32 ex. te Bree-De Luysen op 3 jan (P. Hermans),

Figuur 1. Dagmaxima Grote Zilverreiger *Casmerodius albus* winter 2007/2008

Kleine Zwanen *Cygnus columbianus bewickii*. 22 jan 2008, Weelde (A) (Foto: Jelle Van de Veire)

31 ex. te Neeroeteren-Bergerven op 12/13 jan (med. J. Gabriëls) en 27 ex. te Elen-Bichterweerd op 12 jan (G. Beckers). Elders in het binnenland waren er overwintersaars te Wuustwezel/Hoogstraten op de grens van Loenhout en Meer van 26 dec t/m 24 jan 6 ad. met nog 5 ad. tot 29 jan en resp. 22, 27 en 21 ex. op 17, 22 en 24 jan (D. en P. Symens e.a.), te Weelde van 22 jan (16 ex.) t/m 10 feb (27 ex.) met max. 29 ex. op 30 jan (J. Van de Veire, D. Verdonck e.a.), te Sint-Agatha-Rode-Grootbroek van 13 nov t/m 2 dec, van 12 t/m 19 dec, op 21 dec, van 26 t/m 31 dec en van 1 jan tot in maart resp. 3 ad., 6 ad., 2 ad., 1 ad. en 3 ad. + 3 juv. (F. Fluyt, L. Desmet, H. Roosen, K. Moreau, B. Creemers e.a.) met de 3 ad. eveneens te Neerijse-Grote Bron op 7 dec (M. Walravens). Daarnaast waren er ook nog binnenlandwaarnemingen te Wuustwezel-Wezelse Heide op 16 feb 33 ex. (D. Symens en J. Jacobs), te Brecht/Westmalle-Brechtse Heide van 6 t/m 12 jan 4 ad. (G. Laurijssens, J. Scheirs, A. Helsen en D. Verdonck), te Lier op 12 dec 2 ex. naar Z (TTP Anderstad), te Londerzeel op 3 feb 1 ad. (J. Reyniers) en te Lozen/Bocholt op 28 jan 5 ex. (med. M. Lodewyckx).

Wilde Zwanen *Cygnus cygnus* overwinterden te Brecht/Westmalle-Brechtse Heide vanaf 2 jan 2 ad. + 3 juv., vanaf 4 jan 3 ad. + 3 juv., vanaf 30 jan t/m 27 feb 5 ad. + 6 juv. en vanaf 28 feb tot in maart nog 10 ex. (J. Scheirs, D. Symens, G. Laurijssens, G. Vermeersch e.a.) en te Herk-de-Stad-Schulensbroek van 15 t/m 26 dec 3 ad. (G. Van Hove, K. Leysen, P. Ryman, W. Leers, W. Mondelaers e.a.) met aldaar 5 ex. op 23 dec (K. Martien). Elders waren er waarnemingen te Nieuwpoort-IJzermondong op 8 feb 4 ex. naar N (W. Wackenier), te Laarne-Kalkense Meersen van 3 t/m 6 jan 3 ad. (E. Roels, E. Vereecken, K. Bracke, D. De Wilde en J. Abbeloos), te Sint-Jan-in-Eremo op 6 jan 7 ex. naar Z (P. Dhaluin), te Lier-Anderstad op 12 dec 2 ex. overvliegend (R. Nossent en W. Van den Schoor) en te Neerpelt-Het Hageven op 19 dec 8 ex. overvliegend (H. Claes). Rietganzen *Anser fabalis* met kenmerken van **Taigarietgans** *A. f. fabalis* (BAHC) werden

waargenomen op 20 jan te Maaseik-Klauwenhof 2 ex. (T. Zeegers) en op 22 jan te Geistingen-Houbenhof 1 juv. (M. Opdenacker).

In de Oost-Vlaamse polders werden max. 600 **Toendriarietganzen** *Anser fabalis rossicus* geteld op 4 dec (W. Hamelinckx), in de Antwerpse Kempen werden te Mol/Dessel max. 550 ex. geteld in februari (L. Peeters) en in de Noorderkempen max. 770 ex. te Brecht/St.Lenaarts op 2 jan (D. Symens), max. 510 ex. te Wuustwezel/Loenhout op 22 jan (D. Symens) en max. 460 ex. te Wuustwezel-Wezelse Heide op 12 feb (D. en P. Symens). Binnenlandwaarnemingen van **Kleine Rietganzen** *Anser brachyrhynchus* werden op de volgende 10 plaatsen verricht: te Sint-Denijs op 3 feb 59 ex. (D. Derdeyn), te Harelbeke-De Gavers op 22 dec 3 ex. naar Z (F. Goussaert en K. Lavens), te Sint-Jan-in-Eremo op 1, 5, 12 en 16 jan resp. 7, 3, 1 en 2 ex. (P. Dhaluin, W. De Smet en L. Bekaert), te Kieldrecht op 19 feb 1 ad. (J. Van Impe), te Wuustwezel-Wezelse Heide op 12 feb 2 ex. (D. en P. Symens), te Wuustwezel/Loenhout van 22 t/m 24 jan (D. Symens), te Brecht op 10 jan (J. Scheirs), te Tienen/Oplinter op 11 feb 1 ad. (M. Vandeput en K. Boux), te Zoutleeuw-Het Vinne op 13 jan 2 ex. (P. Collaerts) en van 28 feb t/m 1 maa (M. Vandeput, P. Smets en Y. Princen) en te Elen-Bichterweerd op 22 jan (M. Opdenacker) en een laat ex. was nog aanwezig te Varsenare op 26 maa (M. Kaesemans).

In de Oost-Vlaamse polders werden max. 8.600 **Kolganzen** *Anser albifrons* geteld op 10 jan waarvan 4.600 ex. te Sint-Jan-in-Eremo (W. Hamelinckx) en 4.000 ex. te Boekhoute (J. Pauwels). In de 2de helft van maart werden nog 840 ex. geteld te Uitkerke op 25 maa (G. De Clercq) en 605 ex. te Zandvliet op 18 maa (J. Van Impe).

Dwergganzen *Anser erythropus* werden genoteerd op 15 dec te Zeebrugge/Dudzele-Achterhaven 1 ad. (S. D'Haese, D. Peene, K. Hessel, H. Verstraete en D. Verbelen), op 29 dec en 3 jan te Uitkerke-Uitkerkse Polders 1 ad. (D. Peene, M. Kaesemans en F. Vanhee), op

3 feb te Bree-De Luysen 1 ad. (med. T. Janssen) en op 10 feb te Stuivekenskerke-Viconiaputten (L. Lens).

Aan de kust werden max. 1.153 **Grauwe Ganzen** *Anser anser* geteld op 16 feb te Uitkerke (W. Jans), in de Oost-Vlaamse polders max. 2.461 ex. te Watervliet (W. Hamelinckx) en in de Antwerpse Kempen max. 650 ex. op 21 dec te Mol-Grote Zandput met aldaar op de plassen in de regio 756 ex. midden december (med. L. Peeters). Het hoogste aantal **Brandganzen** *Branta leucopsis* aan de kust betrof 1.100 ex. te Zeebrugge-Hoge Noen op 2 jan (P. Martens) en aan de Beneden Schelde 216 ex. te Zandvliet op 6 feb en 133 ex. te Kieldrecht op 4 jan (J. Van Impe).

In het binnenland verbleven 2 **Rotganzen** *Branta bernicla* te Bassevelde op 12 jan (S. Feys).

Roodhalsganzen *Branta ruficollis* (BAHC) werden waargenomen te Uitkerke op 3 jan 1 1stewinter (R. Van de Kerckhove en F. Vanhee), te Merkem-IJzerbroeken op 1 feb 1 1stewinter (K. Devos), te Noordschote op 16 feb 1 1stewinter (K. Devos), te Stuivekenskerke-Viconiaputten van 20 t/m 23 feb (D. D'Hert, G. Carette, K. Hessel en F. T' Jollyn), te Boekhoute op 17 dec (W. Hamelinckx), te Assenede op 6 jan (G. Spanoghe) en te Dilsen-Stokkem/Rotem van 26 t/m 29 dec 1 1stewinter (T. Cuypers, M. Opdenacker, G. Beckers, J. Bertrands, C. Vanderydt e.a.).

Aan de kust werden de hoogste concentraties **Smienten** *Anas penelope* geteld in de IJzerbroeken met 20.790 ex. op 15 dec (K. Devos) en in de Uitkerkse Polders met 8.084 ex. op 16 maa (F. Beidts, G. De Clercq, L. Lybeer en F. Vanhee).

Een **Amerikaanse Smient** *Anas americana* (BAHC) pleisterde op 12 dec op het Zeekanaal te Brugge (G. Orbie).

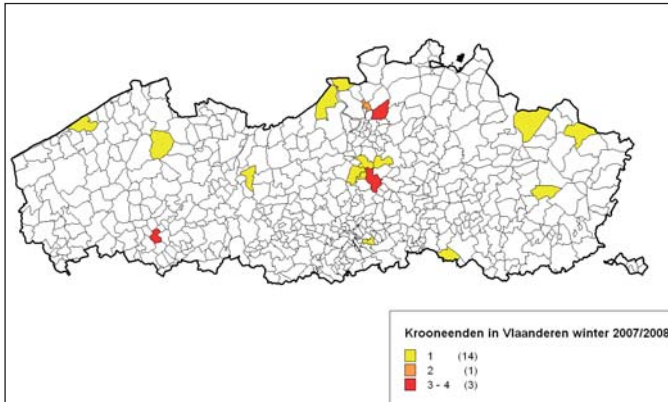
Krooneenden *Netta rufina* werden gezien in 18 verschillende gemeenten (zie kaart 2) met max. 2 ♂♂ + 2 ♀♀ te Harelbeke-De Gavers op 16 dec (R. Beernaert, F. Goussaert, N. Cabbeke, Y. Feryn en K. Lavens).

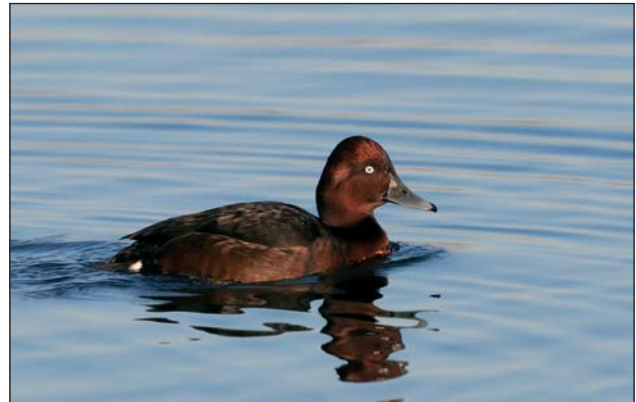
Wilde Zwanen *Cygnus cygnus*. 9 feb 2008, Brecht-Brechtse Heide (A)
(Foto: Glenn Vermeersch)

Roodhalsganzen *Branta ruficollis*. 28 dec 2007, Rotem-Bichterweerd (L)
(Foto: Dirk Ottenburghs).

Figuur 2. Krooneend *Netta rufina* winter 2007/2008

Witooogend *Aythya nyroca*. ad. ♂. 9 feb 2008, Waasmunster-Hamputten (O) (Foto: Joris Everaert)

Overwinterende **Witooogenden** *Aythya nyroca* waren aanwezig te Harelbeke-De Gavers met max. 3 ♂ + 1 ♀ op 8 en 14 dec en 12 jan (F. Goussaert e.a.), te Waasmunster-Hamputten op 26 dec (L. Verroken) en van 13 jan tot in maart 1 ♂ (J. Everaert en G. Wouters) en te Duffel van 1 t/m 24 dec en van 1 jan tot in maart 1 ♀ (D. Colin, J. Celis, J. Tafforeau, G. Driessens en K. Van Asten). Elders waren er waarnemingen te Bossuit op 25 dec 1 ♂ op de Schelde (L. Verroken), te Oudenaarde op 12 jan 1 ♀ (N. Geiregat), te Nazareth-Callemoeie op 6 en 7 dec resp. 1 en 2 ex. (D. De Grootte, D. Packet en N. Geiregat) en op 13 jan 1 ♂ (N. Geiregat), te Dendermonde-Meerdampas op 16 feb 1 ♂ (T. Moens), te Antwerpen L.O.-Blokkeerdijk op 13 jan 1 ♀ (W. Verschueren en D. De Wilde), te Antwerpen-De Kuifeend van 20 jan t/m 3 feb 1 ♂ (A. Janssens, L. Benoy, J. De Ridder, B. Vogels, J. Van Ammel e.a.), te Merksem-fortgracht op 15 feb 1 ♂ (H. Voet), te Brecht-Hoofsweer van 3 t/m 18 dec 1 ♂ (J. Scheirs), te Walem-Grote Plas van 16 t/m 26 dec 1 ♂ (E. en B. De Keersmaecker, R. Nossent e.a.) en te Zonhoven-Wijvenheide op 15 dec 1 ♀ (G. Beckers).

Traditiegetrouw werden de hoogste aantallen **Kuifeenden** *Aythya fuligula* genoteerd in de Beneden Netevallei met op 15 dec 1.127 ex. te Lier/Duffel (D. Colin).

Aan de kust werden max. 13 **Toppers** *Aythya*

marila geteld te Adinkerke van 13 t/m 31 jan (D. D'Hert) en in het binnenland werden 22 ex. waargenomen in 14 gemeenten (zie kaart 3) met max. 5 ex. op 13 feb te Dilsen-Stokkem (M. Opendacker).

Een 1stewinter ♂ **Kleine Topper** *Aythya affinis* (BAHC) overwinterde te Harelbeke-De Gavers van 1 dec t/m 9 jan (F. Goussaert e.a.).

In het binnenland pleisterde een 1stewinter ♂ **Eider** *Somateria mollissima* op 26 jan te Gent-Sifferdok (G. Spanoghe).

Aan de kust passeerden **Ijseenden** *Clangula hyemalis* langs Middelkerke op 3 dec 3 ex. (D. Van den Heuvel), langs Koksijde op 6 dec 1 ♀ (T. Moens) en langs Mariakerke op 13 jan 1 ♀ (L. Lens) en pleisterde 1 ex. te Nieuwpoort op 15 dec (D. De Grootte) en in het binnenland waren er waarnemingen te Bossuit op 24 en 25 dec 1 ad. ♀ (D. Derdeyn, C. Wintein, D. en L. Verroken en P. Vantiegheem), te Harelbeke-De Gavers van 29 t/m 31 dec 1 ad. ♀ (J. Bertrands en F. Goussaert) en te Hofstade op 2 jan 1 ♀ (K. Lossy).

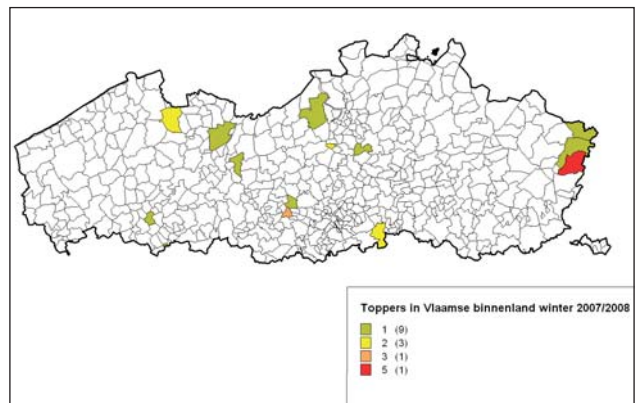
Voor de Belgische kust werden max. 1.100 **Zwarte Zee-eenden** *Melanitta nigra* geteld te Koksijde op 3 jan (T. Moens) en in het binnenland pleisterden 2 ex. (♀-kleed) te Harelbeke-De Gavers van 17 nov tot 16 dec waarvan nog geregeld 1 ex. tot 23 jan en nog een ♀ op 21 feb (F. Goussaert e.a.) en te Bornem/Weert vloog 1 ♀ over de Schelde op

2 feb (J. Reyniers).

Aan de kust pleisterden max. 55 **Grote Zee-eenden** *Melanitta fusca* te Koksijde op 2 feb (T. Moens) en vlogen max. 37 ex. langs Koksijde op 9 feb (T. Moens) en 30 ex. langs De Panne op 10 dec (H. Verstraete en D. Herman). In het binnenland was de soort op niet minder dan 13 plaatsen aanwezig en dit te Woumen-Spaarbekken op 6 en 12 jan (T. Vandewiele en D. Herman) en van 24 feb tot in april 1 ♀ (K. Devos), te Harelbeke-De Gavers van 20 nov t/m 2 feb 2 ♀-kleed (P. Allegaert, F. Goussaert e.a.) met aldaar 21 ex. op 12 dec (J. Buckens en G. Vergauwen), te Nazareth-Callemoeie op 29 jan 4 ♂ + 2 ♀♀ (N. Geiregat), te Antwerpen L.O.-Galgenweel op 12 en 13 jan 1 1stewinter ♀ (L. Van De Perre), te Antwerpen L.O.-Blokkeerdijk op 8 dec 1 ♀ (W. Verschueren) en op 26 jan 1 ♀ (W. Verschueren, N. De Wilde en A. Durinck), te Mol/Rauw van 16 dec tot in mei 1 ♀ (E. Van Audenhove, L. Peeters, N. Venema e.a.), te Lier/Duffel van 17 nov t/m 4 dec 1 ♀ (D. Colin, J. Tafforeau, K. Van Asten en J. Celis), te Duffel/Rumst van 13 jan t/m 2 feb en van 3 feb tot in april resp. 1 1stewinter ♂ en 2 1stewinter ♂♂ (D. Colin, K. Van Asten, K. De Keersmaecker, J. Tafforeau, R. Nossent e.a.), te Zemst-Bos van Aa van 27 jan t/m 24 feb 4 ♀♀ (M. Segers e.a.), te Brussel-Vergotedok op 23 dec 1 ♀ (M. Segers), te Maaseik-Klauwenhof van 2 t/m 9 dec 2 ♀♀ (M. Opendacker en J.

Kleine Topper *Aythya affinis*. 1stewinter ♂. 8 jan 2008, Harelbeke-De Gavers (W) (Foto: Yves Baptiste)

Figuur 3. Topper *Aythya marila* Vlaamse binnenland winter 2007/2008

Nonnetjes *Mergus albellus*. 15 maa 2008, Verrebroek (O) (Foto: Raymond de Smet)

Smeets), te Aldeneik op 12/13 jan 3 ex. (med. J. Gabriëls) en te Elen-Bichterweerd op 15 dec 12 ♀♀ overvliegend naar Z (B., J. en P. Gabriëls).

De maxima van **Grote Zaagbekken** *Mergus merganser* werden geteld tijdens de watervogeltelling midden december met 48 ex. op de Kempense plassen te Mol en directe omgeving (med. L. Peeters) en 42 ex. te Lier/Duffel (D. Colin).

Middelste Zaagbekken *Mergus serrator* pleisterden in het binnenland te Sint-Jan-in-Eremo op 6 feb 1 ♂ (C. Coeckelbergh), te Mol-Postel-Wateringen op 3 jan 1 ad. ♂ (L. Peeters), te Duffel op 24 dec 1 ♀ (D. Colin) en te Herk-de-Stad-Schulensbroek op 1 dec 2 ♀♀ (Y. Princen).

Het hoogste aantal **Nonnetjes** *Mergus albellus* werd geteld te Antwerpen-Hooge Maey met max. 68 ex. op 22 en 24 jan (J. Van Impe). Daarnaast werden de volgende maxima van minstens 15 ex. geteld op de volgende voor deze soort traditionele pleisterplaatsen: Verrebroek-Verrebroekse Plassen (15), Kieldrecht-Puttenplas (18), Antwerpen-De Kuifeend (20), Brecht-Hoofsweer (15) en Genk-De Maten (21).

ROOFVOGELS

Er waren een aantal winterwaarnemingen van **Rode Wouwen** *Milvus milvus*: op 2 dec te Meetkerke (J. Vansteenkiste), op 18 dec te Laarne (E. Roels), op 19 dec te Hoegaarden (R. Guelinckx), op 30 dec te Tienen (F. Verdonck) en R. Guelinckx), op 1 jan te Opvelp (H. Abts), op 5 jan te Assen 1 ad. (M. Janssens), op 21 jan te Assenede (W. De Smet), op 3 feb te Heppeneert (D. De Grootte, S. Feys en F. T'Jollyn) en op 6 feb te Kieldrecht (med. Natuurpunt Vogellijn) en te Lier (D. Colin). Van 19 jan tot 17 feb werd vermoedelijk steeds hetzelfde exemplaar waargenomen in het noordoosten van de provincie Vlaams-Brabant (waarnemingen te Aarschot, Rillaar, Houwaart, Rotselaar en Sint-Joris-Winge) (E. Collaerts, K. Aerts, L. Smout en Natuurpunt Vogellijn).

De enige **Zeearend** *Haliaeetus albicilla* (BAHC) van de periode was een juveniel die op 30 dec overtrok te Antwerpen-L.O. (W. Roelant).

Op 12 jan was er een mogelijke waarneming van een immature **Aasgier** *Neophron percnopterus* (BAHC), zittend in een boom te Eke (L. Derutter). De mogelijkheid van de één of andere, uit gevangenschap ontsnapte soort kon echter niet worden uitgesloten.

Bruine Kiekendieven *Circus aeruginosus* werden opgemerkt op 6 jan te Diksmuide 1 ad. ♀ (T. Vandewiele), op 25 jan te Avekapelle 1 ad. ♂ (J. Devos), op 27 jan te Veurne (J. Devos), op 1 feb te Kwaremont (H. Haustraete), 9 feb te Knokke-Zwin (G. Orbie), op 22 feb te Kieldrecht 2 ♀♀ (B. Deduytsche) en op 29 feb te Zwijndrecht 1 ♀ (S. Baeten). Op een aantal traditionele en minder traditionele locaties waren er frequente waarnemingen van overwinterende exemplaren: van begin december tot eind januari geregeld 1 ex. te Uitkerke (G. De Clercq, G. Orbie, D. Verbelen, T. Vandewiele, K. Verhoeyen e.a.), van half december tot eind januari regelmatig 1-2 ♀♀ te Zeebrugge (P. D'Hoore, J. Debuck, K. Dekeyser, K. Hessel, F. De Scheemaeker e.a.), vanaf half december tot eind februari geregeld tot maximaal 3 exemplaren in ♀-kleed (2 ad. en 1 2KJ) in Noord-Oost-Vlaanderen te Wachtebeke, Watervliet

en Sint-Jan-in-Eremo (W. Hamelinck, J. De Meyer, P. Dhaluin, W. De Smet en J. Buysse), van 6 jan tot 24 feb geregeld tot maximaal 3 ♀♀ te Antwerpen-Rechteroever (L. Benoy, J. Van Ammel en B. Vogels) en de hele periode december – februari geregeld een adult ♀ te Bornem (J. Reyniers en K. en B. De Keersmaecker).

Er was een uitzonderlijke winterwaarneming van een **Visarend** *Pandion haliaetus* op 8 feb te Neerijse-Doode Bemde (S. Horemans).

Ruigpootbuijzerd *Buteo lagopus*. ad. 30 dec 2007, Verrebroek (O) (Foto: Joris Everaert)

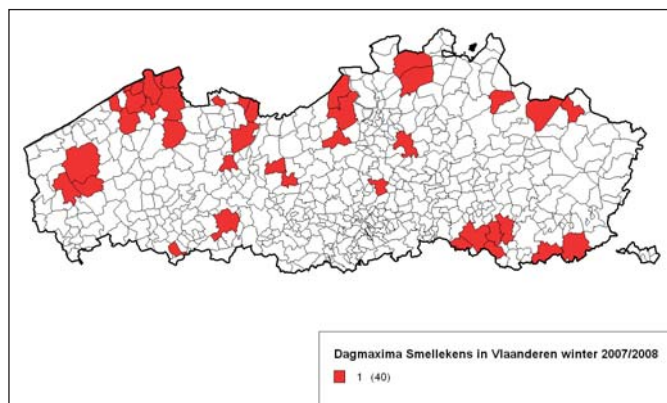
Ondanks de omvangrijke influx van **Ruigpootbuijzerds** *Buteo lagopus* (BAHC) tijdens het najaar van 2008 (zie het seizoensoverzicht in *Natuur.oriolus* 74(3): 81-89) werden in de winter 2007-2008 slechts twee vogels waargenomen: op 14 dec te Kalmthout (G. Vermeersch) en op 30 dec te Verrebroek 1 ad. (J. Everaert). Een mogelijk ex. werd op 9 feb opgemerkt te Bertem (E. Toorman).

In de periode december-februari werden **Smellekens** *Falco columbarius* waargenomen in 40 gemeenten. Zoals blijkt uit kaart 4 betrof het hierbij steeds solitaire vogels.

Slechtvalken *Falco peregrinus* waren weer op heel wat plaatsen in Vlaanderen een gewoon verschijning; van tenminste 92 locaties werden waarnemingen doorgegeven, maar dit is ongetwijfeld een absoluut minimum.

KRAANVOGELS

In januari werden ca. 450 **Kraanvogels** *Grus grus* genoteerd en dit op 2 jan te Meldert/Honsem 14 ex. (F. Verdonck) en te Tongeren aud. (E. Colson), op 3 jan te Brasschaat 6 ex. (G. Steel en R. Meulemans), te Tongeren 28 ex. (med. S. Raymaekers) en te Lommel/overpelt 27 ex. (H. Claes), op 4 jan te Ronse 4 ex., te Hechel-Eksel 6 ex. (M. Van Waerebeke), te Zoutleeuw-Het Vinne 15 ex. (F. Verdonck), te Hasselt 18 ex. (T. Verschraegen en J.-M. Vandelaer), te Meldert 50 ex. (L. Ciesters), te Herk-de-Stad 50 ex. (K.

Figuur 4. Dagmaxima Smelleken *Falco columbarius* winter 2007/2008

Brusten) en te Laren 60 ex. (med. H. Jochems), op 5 jan te Bertern 30 ex. (K. Van Scharen), te Sint-Joris-Weert 41 ex. (M. Van den Eynde) en te Herk-de-Stad-Schulensbroek 34 ex. (A. Berten), op 6 jan te Hoogstraten/Wortel 1 ex. (D. Van Tulder) en te Bocholt 23 ex. (med. M. Lodewyckx), op 8 jan te Lier 1 ex. (J. Tafforeau), op 13 jan te Ophoven 4 ex. (M. Opdenacker), op 17 jan te Zelem 30 ex. (med. J. Kenens), op 26 jan te Schoten 3 ex. (J. Van den Bosch) en op 27 jan te Houthalen 3 ex. (J. Lemmens).

STELTLOPERS

Het hoogste winteraantal **Kluten**

Recurvirostra avosetta werd geteld op 25 jan te Doel-Paardenschor met 268 ex. (B. Deduytsche). De maandmaxima te Knokke-Het Zwin bedroegen 57 ex. op 30 dec (H. Borglevens), 70 ex. op 27 jan (S. Cooleman) en 66 ex. op 3 feb (P. Janssens).

Van 1 nov tot 17 dec werd te Zeebrugge-Achterhaven een ongeringde juveniele **Steltkluut** *Himantopus himantopus* waargenomen (G. Vanhulle, H. Borglevens, Y. Baptiste, P. Collaerts, F. De Scheemaeker e.a.). Een **Griël** *Burhinus oediacnemus* (BAHC) werd gezien op 27 dec te Nieuwpoort-IJzermonding toen hij roepend opvloog uit het afgesloten gedeelte van het reservaat (W. Debruyne).

Een vroege binnenlandwaarneming van **Bontbekplevier** *Charadrius hiaticula* betroffen 2 ex. aan de Ronde Put te Mol-Postel op 29 feb (L. Peeters).

Op 13 jan pleisterden 2.120 **Goudplevieren** *Pluvialis apricaria* te Zeebrugge-Achterhaven (F. Descheemaeker, N. Vervaeke, J. Vandepitte, W. Jans, P. Maertens e.a.) en werd aldaar ook op 29 jan een groep van ca. 2.000 ex gemeld (M. Vandeput).

Op 26 jan pleisterden 1.780 **Kieviten** *Vanellus vanellus* op de deels afgelaten Ronde Put te Mol-Postel (L. Peeters) en op 23

feb trokken 1.650 ex. over Huldenberg (F. Fluylt).

Mooi was de melding op 15/16 dec van een **Steppekievit** *Vanellus gregarius* (BAHC) te Zeebrugge-Achterhaven (J. Elst, P. Beirens, D. Verbelen, G. Vergauwen, J. Vanwynsberghe e.a.).

Er werd een **Kleine Strandloper** *Calidris minuta* waargenomen op 2/3 jan te Kieldrecht-Putten West (G. Van den Heuvel, K. Maes, R. Maes en J. Van Impe).

De grootste groep **Bonte Strandlopers** *Calidris alpina* werd gezien op 14 feb te Doel-Paardenschor met ca. 1.000 ex. (B. Deduytsche).

Minstens 72 **Bokjes** *Lymnocyptes minimus* werden gemeld van een 28-tal lokaties.

Er waren twee winterwaarnemingen van **Grutto** *Limosa limosa*, en dit op 16 dec te Uitkerke (F. Beidts, D. Content, G. De Clercq en L. Lybeer) en op 30 dec te Knokke-Het Zwin 2 ex. (P. Janssens).

Rosse Grutto's *Limosa lapponica* werden in het binnenland gemeld te Doel op 18 dec (B. Deduytsche) en op 29 jan (J. Van Impe) en te Mol/Lommel-Kristallijn op 22 feb 2 ex. overvliegend. (T. Jansen en L. Peeters).

Van **Zwarte Ruiter** *Tringa erythropus* kwamen er heel veel waarnemingen van de Oostkust binnen met als max 24 ex. op 18 dec te Brugge-Zeekanaal (G. Orbie), 17 ex. op 7 feb te Zeebrugge-Insteekdok (G. Orbie) en 14 ex. op 13 en 26 jan te Zeebrugge-Achterhaven (W. Jans, P. Maertens, N. Vervaeke, F. De Scheemaeker, G. Orbie e.a.). In het binnenland was er één waarneming: op 12 dec te Harelbeke-De Gavers (J. Dekyvere).

Winterse **Groenpootruiters** *Tringa nebularia* werden waargenomen op 14 dec, 13 jan en 28 feb te Knokke-Het Zwin rep. 1, 1 en 2 ex. (J. Debuck en med. Natuurpunt Vogellijn), op 19 dec te Uitkerke (F. Doyen), van 6 t/m 27 feb te Kallo-Ketenisschor (K. Hessel), op 26 feb te Zeebrugge-Hoge Noen (G. Orbie en M. Kaesemans) en op 29 feb te Zwijndrecht (S. Baeten en W. De Rouck).

Het wintermaximum van 9 **Witgatjes** *Tringa ochropus* werd op 12 jan genoteerd te Roosbeek (J. Cuppens).

Tijdens de winter werden **Oeverlopers** *Actitis hypoleucos* op 17 plaatsen genoteerd en dit op 15 dec te Stalhille (S. Cooleman), op 15/16 dec en 8 t/m 13 jan te Duffel resp. 2 en 1 ex. (D. Colin, J. Tafforeau, J. Celis en K. Van Asten), op 16 en 22 dec, 6 jan en 18 feb te Zeebrugge-Achterhaven resp. 1, 1, 1 en 2 ex. (G. Vergauwen, G. Driessens, H. Lecomte, G. Orbie, H. Borglevens e.a.), op 18 en 24 dec en 20 jan te Brugge-Zeekanaal resp. 3, 1 en 1 ex. (G. Orbie, F. De Scheemaeker, E. Willem en G. Vergauwen), op 1/2 jan te Verrebroek (G. Van den Heuvel), op 2 jan te Mechelen (C. De Schepper, op 11 jan te Wintam-Noordelijk Eiland (J. Reyniers), op 13 jan te Sint-Kruis-Winkel 2 ex. (G. Spanoghe), op 14 jan te Nieuwpoort (K. Devos), op 29/30 jan te Geistingen-Houbenhof (M. Opdenacker), op 2 feb te Hingene-Kanaalzone (J. Reyniers), op 9

t/m 11 feb te Heffen/Leest (W. Beullens), op 10 feb te Sint-Jan-in-Eremo (P. Dhalluin), op 16 feb te Oudenaarde (N. Geiregat) en te Spiere (D. Derdeyn), op 18 feb te Niel (B. De Keersmaecker), op 27 feb te Doel (K. Hessel) en op 29 feb te Kieldrecht (B. Deduytsche).

JAGERS, MEEUWEN, STERNS en ALKACHTIGEN

Na de ongeziene invasie van **Middelste Jager** *Stercorarius pomarinus* tijdens het najaar van 2007 waren er ook in de winter van 2007-2008 nog heel wat waarnemingen van deze soort en dit op de volgende data: op 3 dec langs De Panne 3 ex. (H. Tyteca) en langs Middelkerke 10 ex. (D. Van den Heuvel), op 8 dec pleisterden min. 1 ad en 1 juv rond de Oostdam te Zeebrugge alwaar eveneens 15 ex. over zee vlogen (W. Pauwels, K. Hessel en S. Cooleman), op 10 dec langs Middelkerke (L. Bekaert, V. Vandekeere) en De Panne (C. Wintein), op 19 dec op de Noordzee vanaf het schip 'De Zeeleeuw' 10 ex. (E. Stienen en P. Adriaens), op 22 jan langs Oostende en op 25 jan te Heist (H. Verstraete, K. Debusschere en W. Vansteelant) en op 10 feb langs Koksijde (C. Coeckelbergh).

De enige **Kleine Jager** *Stercorarius parasiticus* van deze winter werd gezien op 1 dec te Knokke-Het Zwin (P. Janssens).

Op 3 dec trokken langs De Panne 6 **Grote Jagers** *Stercorarius skua* naar ZW en 3 ex. naar NO (D. D'Hert, D. Verbelen, G. Spanoghe, P. Adriaens en P. Vantiegheem). Op 10 dec trok 1 ex. langs Middelkerke (L. Bekaert, V. Vandekeere) en 5 ex. langs De Panne (H. Verstraete, B. Herman). Tijdens de "Ostend Pelagic I" werden op 10 feb min. 5 ex. waargenomen voor de kust van Koksijde (C. Coeckelbergh, B. De Keersmaecker en H. Mees).

Een **ongedetermineerde Jager** *Stercorarius species* (Middelste of Kleine Jager) was op 4 dec in het binnenland aanwezig te Antwerpen L.O.-Blokkeerdijk (W. Verschuere en A. Durinck).

In de periode 1 dec t/m 10 feb werden **Zwartkopmeeuwen** *Larus melanocephalus* genoteerd op de volgende plaatsen, met telkens vermelding van het dagmaximum indien > 1 ex.: Zeebrugge, Wenduine, De Haan, Oostende, Nieuwpoort, Adinkerke, Roksem, Nazareth, De Pinte, Zelzate, Evergem (2), Oostakker (2) Boekhoute, Drogen, Kluzen (2), Gent, Doel, Lier, Overpelt en Lommel. Binnenlandwaarnemingen van **Dwergmeeuw** *Larus minutus* waren er op 7 dec te Harelbeke (W. De Rouck), op 6 jan te Walem 18 ex. overvliegend (R. Nossent), op 11 jan te Sint-Agatha-Rode (K. Moreau) en op 29 feb te Antwerpen L.O. 2 ad. (S. Baeten en W. De Rouck).

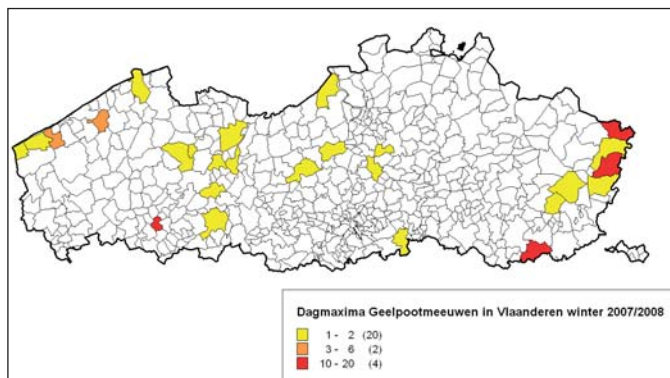
Tijdens de winter werden min. 150

Geelpootmeeuwen *Larus michahellis* genoteerd in 26 gemeenten met traditioneel de hoogste aantallen in de Maasvallei (zie kaart 5).

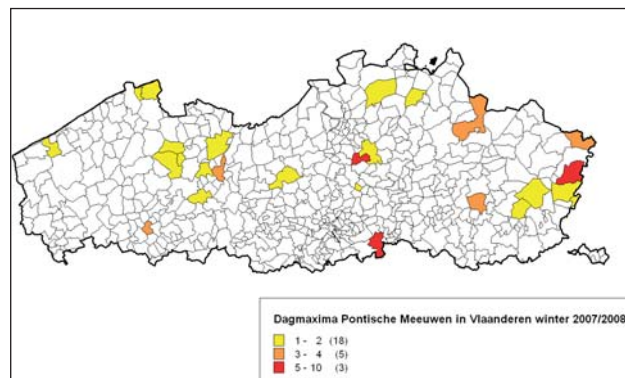
Pontische Meeuwen *Larus cachinnans* werden

Steltkluut *Himantopus himantopus*. juv. 1 dec 2007, Zeebrugge (W) (Foto: Geert Vanhulle)

Figuur 5. Dagmaxima Geelpootmeeuw *Larus michahellis* winter 2007/2008

Figuur 6. Dagmaxima Pontische Meeuw *Larus cachinnans* winter 2007/2008

gezien in 26 gemeenten (zie kaart 6), met de grootste aantallen te Sint-Agatha-Rode met 10 ex. op 4 jan (K. Moreau) en te Elen-Bichterweerd met 9 ex. op 27 jan (G. Beckers en K. Jansen).

Op 22 jan pleisterde een 1stewinter **Kleine Burgemeester** *Larus glaucoides* (BAHC) te Geistingen-Houbenhof (M. Opdenacker). Op 6 jan werd een ad. **Kumliens Meeuw** *Larus glaucoides kumlieni* (BAHC) ontdekt te Nieuwpoort-IJzermonding (P. Adriaens, P. Vantiegheem, D. D'Hert en M. Schurmans). Dit betreft de 1ste Belgische waarneming van deze Noordamerikaanse ondersoort van Kleine Burgemeester.

Van 15 sep t/m 27 jan overwinterde te Oostende voor de 11de opeenvolgende winter 1 ad. **Grote Burgemeester** *Larus hyperboreus* (R. François, G. Van Hove, Y. Baptiste e.a.). Een 1stewinter verscheen van 4 t/m 10 dec onregelmatig op De Gavers te Harelbeke (F. Goussaert, S. Baeten, P. Vantiegheem, W. De Rouck e.a.). Op 8 dec vloog 1 1stewinter naar ZW langs Zeebrugge (W. Pauwels) en nog een 1stewinter werd op 19 dec waargenomen vanop het schip 'De Zeeleeuw' (E. Stienen, P. Adriaens en H. Verstraete). De 1stewinter die eerder in het najaar van 2007 in Nieuwpoort werd gezien werd aldaar ook op 12 jan gezien

en op diezelfde dag ook op het strand van Oostduinkerke (D. Herman, W. Vansteelant en N. Vanermen). Op 20/21 jan zat nog een 1stewinter in de Bourgoyen te Gent (G. Spanoghe), en vermoedelijk hetzelfde ex. werd op 20 jan gezien op de Callemoeie te Nazareth (N. Geiregat). Op 25 jan dook opnieuw een 1stewinter op in de Gentse Kanaalzone (G. Spanoghe).

Tijdens de winterperiode waren er in het binnenland ten oosten van de Schelde slechts enkele waarnemingen van **Grote Mantelmeeuw** *Larus marinus* en dit op de volgende plaatsen, met telkens vermelding van het dagmaximum indien > 1 ex.:

Antwerpen-Rechteroever (3), Bornem (4), Lier, Diepenbeek, Elen, Geistingen en Kinrooi. Op 8 dec werd nog opmerkelijke trek van **Drieteenmeeuwen** *Rissa tridactyla* waargenomen langs de Belgische kust met 1.758 ex. langs De Panne (D. D' Hert, D. Verbelen, G. Spanoghe, P. Adriaens en P. Vantiegheem) en min. 5.000 ex. op 1,5 uur tijd langs Zeebrugge (W. Pauwels).

Er was één winterwaarneming van **Noordse Stern** *Sterna paradisaea*: op 10 dec te De Panne 1 ex. naar ZW (D. Herman en H. Verstraete).

Telkens één dode **Zeekoet** *Uria aalge* werd

opgeraapt op het strand van Wenduine op 27 dec en 9 feb (J. Vansteenkiste). Op 3 jan werd 1 langstrekkend ex. gezien te Koksijde (T. Moens) en min. 100 ex. op zee te Nieuwpoort (C. Wintein en D. Coelembier). Tijdens de "Ostend Pelagic I" werden op de noordzee voor Koksijde min. 110 ex. geteld op 10 feb (C. Coeckelbergh, B. De Keersmaecker en H. Mees).

Op 10 dec trokken 55 **ongedetermineerde Alkachtigen** *Uria aalge/Alca torda* langs De Panne (H. Verstraete en D. Herman) en langs Koksijde passeerden op 3 jan, 3 feb en 6 feb resp. 1, 213 en 96 ex. (T. Moens).

Op 10 dec trokken 2 **Alken** *Alca torda* naar ZW langs De Panne (H. Verstraete en D. Herman) met aldaar 1 ex. op 4 feb (D. D'Hert). Op 27 dec werd een dood ex. opgeraapt te Blankenberge (J. Vansteenkiste) en één stookolieslachtoffer pleisterde op 12 jan aan de Westdam te Zeebrugge (J. Elst en C. Van Asselberghs). Op 10 feb werden tijdens de "Ostend Pelagic I" voor de kust van Koksijde min. 55 ex. waargenomen (C. Coeckelbergh, B. De Keersmaecker en H. Mees).

Na de invasie van **Kleine Alken** *Alle alle* tijdens het najaar 2007 pleisterde van 8 t/m.10 dec nog 1 ex. te Zeebrugge-Achterhaven (K.

Kumliens Meeuw *Larus glaucoides kumlieni*. ad. 6 jan 2008, Nieuwpoort-IJzermonding (W). (Het gaat hierbij om de vogel op de voorgrond in zijzicht) (Foto: Pieter Vantiegheem)

Grote Burgemeester *Larus hyperboreus*. ad. 1 dec 2007, Oostende (W) (Foto: Leo Janssen)

Hessel e.a.) Op 11 en 30 dec werd telkens een dood ex. opgeraapt te Blankenberge (J. Vansteenckiste en P. Devroye).

Papegaaiduikers *Fratercula arctica* (BAHC) werden langsvliegend gezien te de Panne op 10 dec (H. Verstraete en B. Herman) en op 19 jan 2 ex. (D. D'Hert) en te Koksijde op 3 feb min. 1 ex. (T. Moens).

OVERIGE NIET-ZANGVOGELS

Er waren 3 waarnemingen van **Oehoe's** *Bubo bubo* waarvan de al of niet wilde herkomst onduidelijk was: een gaaf ongeringd dood ex. op 14 dec gevonden te Kalmthout-Grenspark (M. Sloopmaekers), een roepend ♂ op 11 feb te Koersel (C. Onkelinx) en een waarneming op 7 jan te Lint/Hove (J. Elst).

Er werden in totaal 13 **Velduilen** *Asio flammeus* waargenomen in Vlaanderen, met als uitschieter max. 6 ex. van dec tot feb te Uitkerke-Uitkerkse Polders die heel wat belangstelling kregen van vele fotografen. Verder waren er waarnemingen op 1 dec te Damme/Oostkerke (P. Janssens), op 10 dec te Heist-Baai (L. Gillis en M. Kaesemans), op 11 dec te Tessenderlo (S. Luyck, J. Wuytack en J. Gorissen), op 12 dec te Zeebrugge-Achterhaven (J. Debuck en M. Kaesemans), op 6 jan te Verrebroek-Verrebroekse plassen (M. Willaert) en te Zelzate-Callemansputte (G. Spanoghe), op 8 jan te Lier-Anderstad (J. Celis), op 9 jan te Woumen-Rhillebroeken (M. Rogghe), op 31 jan te Geel, op 9 feb te Doel (K. Leysen en J. Maebe) en op 20 feb te Zeebrugge-De Fonteintjes (J. Debuck, I. Leroy, G. Carette en P. Vandousselaere).

Waarnemingen van **Middelste Bonte**

Spechten *Dendrocopos medius* werden ontvangen uit Brasschaat, Beerlegem, Bilzen, Bottelare, De Panne, Heverlee, Kampenhout, Kluisbergen, Kortesseme, Munte, Nieuwenhoven, Ruien en Vorselaar.

ZANGVOGELS

Wintergroepen **Boomleeuweriken** *Lullula arborea* werden opgemerkt op 4 dec te

Tessenderlo 12 ex. (W. Vanwesemael), op 16 dec te Raversijde-Luchthaven 9 ex. (H. Verstraete), op 22 dec te Messelbroek 17 ex. (M. Herremans), van 2 tot 6 jan te Sijsele-Malleveld max. 24 ex. (A. Cornelis, F. De Scheemaeker en E. Willem), van 4 tot 29 jan te Bottelare max. 17 ex. (M. Reygaert), op 13 jan te Knesselare 13 ex. (J. Versigghel), op 31 jan te Brecht-Brechtse Heide 21 ex. (J. Scheirs), op 17 feb te Waarschoot 41 ex. (J. Versigghel), op 19 feb te Sint-Martens-Latem 7 ex. (P. Van Herp). Vanaf 23 feb werden op meerdere plaatsen trekkers gezien en verschenen ook de eerste vogels op enkele traditionele broedplaatsen.

De enige **Strandleeuweriken** *Eremophila alpestris* betroffen 2 overwinterende ex. te Knokke-Het Zwin van 14 dec tot minstens 3 feb (J. Debuck, M. Vandeput, S. Cooleman en N. Vervaecke).

Grote Piepers *Anthus richardi* werden opgemerkt op 11 dec te Tienen-Bezinkingsputten (M. Vandeput en K. Boux), op 30 jan te Kieldrecht-Putten West (G. Spanoghe en K. Hessel) en op 10 feb te Zeebrugge-Voorhaven (W. Vansteenlant). Opmerkelijk was de waarneming van een **Gele Kwikstaart** *Motacilla flava* op een akker te Kapelle-op-den-bos-Oxdonk op 12 jan (J.-P. Verduystert).

Op een slaapplaats te Brussel-Laken werden 99 **Witte Kwikstaarten** *Motacilla alba* geteld op 9 maa (M. Segers).

Rouwkwikstaarten *Motacilla alba yarrellii* werden waargenomen op 16 dec te Stokkern (S. Vangompel), van 10 jan tot 3 feb te Strombeek-Bever max. 2 ex. (P. Dubois, R. De Boom en F. Van den Houte), op 20 jan te Oostende (G. Spanoghe), op 24 jan te Adinkerke (H. Tyteca) en te Herk-de-Stad-Schulensbroek (W. Vanwesemael), op 26 jan te Kortrijk (F. Goussaert) en op 15 feb te Relegem-Kruiskouter (M. Janssens).

Overwinterende **Zwarte Roodstaarten** *Phoenicurus ochruros* waren aanwezig van 1 tot 16 dec te Appels (T. Moens), op 3 jan te

Tongeren (E. Colson), op 17 jan te Kalken (E. Roels), op 20 jan te Wolvertem (K. Helsen), op 23 jan te Oostende (med. Natuurpunt Vogellijn), op 29 jan te Wetteren (J.-L. Lievens), op 2 feb te Assenede (L. Bekaert) en op 6 feb te Mol (P. Goethals).

Winterse **Roodborsttapuiten** *Saxicola torquatus* werden waargenomen op volgende locaties: te Uitkerke-Uitkerkse Polders vanaf 15 dec tot 12 jan 7 ex. met daarna nog 2 ex. (B. De Keersmaecker, K. Hessel, R. De Boom, F. Van den Houte, F. Vanhee e.a.), te Grobbendonk op 15 dec 2 ex. (K. Tops), te Zeebrugge-Achterhaven op 17 dec (K. Van Asten), te Antwerpen L.O.-Blokkeerdijk op 20 dec (W. Verschueren), te Herk-de-Stad-Schulensbroek op 21 dec (D. Schoofs), zowel te Verrebroek als te Doel op 3 jan (K. en R. Maes), te Lommel-Riebos op 5 jan 3 ex. (L. Peeters), te Gent-Bourgoyen van 6 jan tot 7 feb (K. Verhoeven, G. Spanoghe, e.a.), te Genk-De Maten van 6 tot 13 jan (C. Vanderydt), te Lommel op 9 jan (med. Natuurpunt Vogellijn), te Mol-Postel-Ronde Put op 12 en 26 jan en 1 feb resp. 1 ♂, 1 ♂ en 1 koppel (L. Peeters), te Retie-Prinsenpark op 13 jan 1 ♂ (E. Peetermans) en te Eindhout op 3 feb (H. Berghmans, M. Van Meeuwen en J. Verdonck).

Verassend was de vroege waarneming van niet minder dan 4 **Beflijsters** *Turdus torquatus* te Merendree/Landegem op 5 feb (www.waarnemingen.be).

Gedurende de periode december-februari werden 'slechts' van 21 verschillende locaties waarnemingen van **Cetti's Zangers** *Cettia cetti* doorgegeven. Het reële aantal waarnemingen ligt zo goed als zeker een stuk hoger. **Graszangers** *Cisticola juncidis* werden genoteerd te Kalken-Kalkense Meersen (1), te Uitkerke-Uitkerkse Polders (1), te Zeebrugge-Achterhaven (3), te Kieldrecht-Puttenplas (1) en te Verrebroek (1).

Een **Braamsluiper** *Sylvia curruca* die overwinterde te Grimbergen werd meermaals gezien in een tuin van 22 dec tot 16 maa (M. De

Velduil *Asio flammeus*. 2 feb 2008, Uitkerkse Polders (W)
(Foto: Joris Everaert)

Graszanger *Cisticola juncidis*. 17 feb 2008, Verrebroek (O)
(Foto: Raymond de Smet)

Becker). Elders waren er waarnemingen te Brugge in een tuin op 1 jan (med. Natuurpunt Vogellijn) en te Oostkamp op 11 jan (P. Keirsebilck).

Er waren weer heel wat winterwaarnemingen van **Zwartkop** *Sylvia atricapilla* met waarnemingen op 1 dec te Moen 1 ♂ (D. Derdeyn), op 4 dec te Kontich 1 ♂ (M. Van Der Mueren), op 16 dec en 24 feb te Watermaal-Bosvoorde (K. Samyn), op 18 dec te Hechtel (med. H. Claes), op 26 en 31 dec te Lubbeek (med. Natuurpunt Vogellijn), op 1 jan en van 13 tot 17 jan te Wemmel resp. 1 ♂ en 1 ♀ (P. Dubois), op 11 jan te Brugge 1 ♂ + 1 ♀ (J. Desmet), op 13 jan te Gent (I. Lauwaerts) en te Webbekom (E. Spiessens e.a.), op 3 feb en van 7 tot 20 feb te Muisen resp. 1 ♂ en 1 ♀ (K. Lossy), op 3 feb te Boutersem (med. Natuurpunt Vogellijn), op 8 feb Rollegem 1 ♂ (D. Derdeyn), van 9 tot 19 feb te Opwijk 1 ♂ (J. Helpers), op 10 feb te Gent 1 ♂ (G. Spanoghe), op 17 feb te Heverlee 1 ♂ + 1 ♀ (Y. Van den Bosch) en op 24 feb te Neerijse-Doodde Bemde 1 ♂ (B. Nef).

Een Tjiftjaf *Phylloscopus collybita* met kenmerken van **Siberische Tjiftjaf** *P. c. tristis* (BAHC) werd gezien op 3/4 dec te Drongen-Leeuwenhof (B. Deduytsche en L. Teugels).

Baardmannetjes *Panurus biarmicus* werden gezien te Lier-Anderstad op 1 dec 1 ♂ (D. Colin en J. Celis), te Zeebrugge-Achterhaven op 8, 12, 22 en 23 dec, 13 jan en 8, 17, 24 en 27 feb resp 5, 7, 3, 2, 2, 4, 2, 1 en 2 ex. (J. Debuck, G. Orbie, W. Jans, P. Maertens, J. Van de Water e.a.), te Sint-Jan-in-Eremo op 20 dec, 12, 13 en 26 jan en 2 feb resp 10, 2, 1, 1 en 1 ex. (F. Maenhout en P. Dhaluin), te Kalmthout-Nieuwmoer op 21 dec aud. (G. Vermeersch), te Zoutleeuw-Het Vinne op 14 en 24 dec enkele ex. (F. Van Baelen en M. Vandeput), te Antwerpen-De Kuffeend op 27 jan (W. Van Ginhoven), te Zelzate-Callemansputte op 6 jan 10 ex. (G. Spanoghe) en te Woumen-De Blankaart op 2 en 16 feb meerdere ex. (G. Vandenbroucke). Een **Startmees** *Aegithalos caudatus* met kenmerken van de witkoppige ondersoort *caudatus* (BAHC) werd op 5 jan waargenomen te Puurs (C. Coeckelbergh).

Op 14 dec werd een groepje van 5 **Buidelmezen** *Remiz pendulinus* waargenomen te Zoutleeuw-Het Vinne (F. Van Baelen) en op 6 feb was 1 ex. aanwezig te Sint-Jan-in-Eremo (C. Coeckelbergh).

In totaal werden een 40-tal **Klapeksters** *Lanius excubitor* waargenomen in 25 gemeenten in Vlaanderen (zie kaart 7). Het hoogste aantal betrof 6 ex. te Kalmthout-Grenspark op 27 jan en dit tijdens een totaal-telling van het gebied (L. Jacobs, P. Snels en K. Verschoore).

Kauwen *Corvus monedula* met kenmerken van **Oostelijke Kauw** *C. m. soemmeringii* werden gedetermineerd op 11 dec te De Haan (P. D'hoore), op 21 dec te Heist 2 ex. (J. Debuck), op 30 dec, 18 en 25 jan en 23 feb te Aalter (J. Versigghel), op 26 jan te Heers (S.

Raymaekers), op 10 feb te Oostkerke (F. De Scheemaeker), op 12 feb te Loppem (G. Orbie), op 14 feb te Oplinter 2 ex. (R. Guelinckx), op 17 feb te Waarschoot (P. Dhaluin) en op 29 feb te Knesselare 2 ex. (J. Versigghel).

Te Knokke-Het Zwin overwinterden 2 **Bonte Kraaien** *Corvus corone cornix* van 28 okt t/m 20 jan waarvan 1 ex.

aanwezig bleef t/m 2 maa (K. Abts, K. Hessel, P. Janssens, D. Bosman, G. Orbie e.a.) en 1 ex. overwinterde te Maaseik-Klauwenhof van 4 jan tot 30 maa (J. Smeets, M. Opdenacker, J. Bertrands, M. Vandeput e.a.).

Er waren waarnemingen van **Europese Kanaries** *Serinus serinus* op 8 dec en 16 feb te Tienen-Bezinkingsputten (M. Vandeput), op 19 dec en 6 jan te Kortrijk resp. 2 en 1 ex. (D. Derdeyn), op 4 en 6 jan te Zwevegem resp 5 en 1 ex. (D. Derdeyn), op 6 jan te Webbekom 3 ex. (med. Natuurpunt Vogellijn), op 8 jan te Diest 2 ex. (W. Vanwesemael en F. Mangelschots), op 27 feb te Borgloon (J. Van Winkel) en op 29 feb te Bottelare (M. Reygaert).

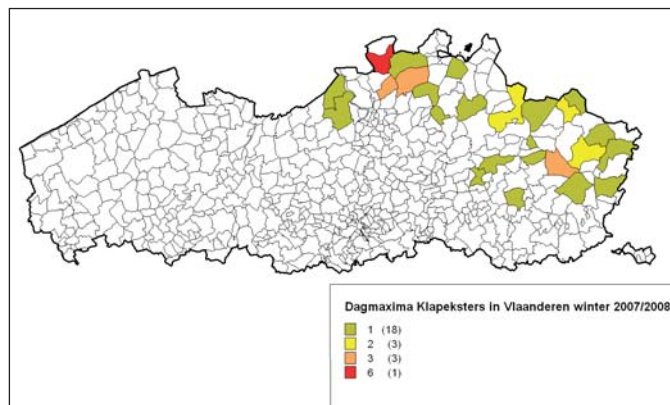
Fraters *Carduelis flavirostris* blijven een zeldzaamheid met slechts waarnemingen op 9 dec te Neeroeteren (K. Jansen), op 19 dec te Heist-Baai (F. Doyen), op 12 jan te Zeebrugge-Voorhaven (J. Elst en C. Van Asselberghs) en van 20 tot 28 jan en op 3 feb te Knokke-Het Zwin resp. 12 en 3 ex. (P. Janssens, S. Cooleman, N. Vervaecke en M. Vandeput).

Er werden deze winter heel wat **Barmsijzen** *Carduelis flammea* gezien met als maxima 32 ex. op 24 dec te Neerpelt-Het Hageven (H. Claes), 25 ex. op 9 jan te Diependaal (F. Vandekeybus), 24 ex. gedetermineerd als **Grote Barmsijzen** *Carduelis f. flammea* van 18 dec tot 17 jan te Mol (M. Huysmans) en 22 ex. te Lommel-Maatheide op 22 feb (T. Jansen en L. Peeters).

Op 14 jan werd een **Grote Kruisbek** *Loxia pytyopsittacus* (BAHC) waargenomen te Tessenderlo (W. Vanwesemael).

Noordse Goudvinken *Pyrrhula pyrrhula pyrrhula* werden gemeld op 13 en 25 jan te Herselt resp 1 ♀ en 1 ♂ (A. Cristael), op 18 jan te Essen 6 ♂ + 2 ♀♀ (R. Nelen en J. Jacobs), op 20 jan te Mol-De Maat 2 "teuter"-♀♀ (J. Sas), op 3 feb te Eindhout 1 ♀ (H. Berghmans, J. Verdonck en M. Van Meeuwen) en op 8 feb te Nijlen (P. Tibax).

Er waren waarnemingen van **Ijsgorzen** *Calcarius lapponicus* op 16 dec te Knokke-Het Zwin (C. Wintein), op 26 jan te Blankenberge (P. D'hoore), op 15 maa te Adinkerke (D. D'Hert) en op 16 maa te

Figuur 7. Dagmaxima Klapekster *Lanius excubitor* winter 2007/2008

Bredene-Spanjaardduinen (E. Vanloo).

Sneeuwgorzen *Plectrophenax nivalis* werden waargenomen op 1 dec te Knokke-Het Zwin 1 ♀ (P. Janssens), op 1 en 27 dec en 12 jan te Oostduinkerke resp 7, 13 en 3 ex. (H. Tyteca, W. Debruyne en D. Herman), op 8 dec te Heist-Baai (K. Hessel), op 11 dec te Zeebrugge-Achterhaven 2 ex. (J. Buckens en G. Vergauwen), op 16 dec en 3 jan te Koksijde resp 8 en 12 ex. (W. Debruyne en T. Moens), op 16 dec en 12, 25, 26 en 27 jan en van 30 jan tot 2 feb te Zeebrugge-Voorhaven resp 34, ca. 50, 42, ca. 35, 30 en ca. 30 ex. (E. en P. Collaerts, K. Boux, M. Vandeput, M. Schurmans, J. Elst e.a.), van 20 tot 26 jan te Blankenberge 1 ♂ (P. D'hoore), op 15 feb te Outgaarden (M. Vandeput) en op 27 maa te Sint-Martens-Latem 1 ♀ (P. Van Herp en G. Minnaert).

Naast de gekende akkers in Vlaams-Brabant alwaar op 16 dec 411 overwinterende **Geelgorzen** *Emberiza citrinella* werden geteld (R. Guelinckx, P. Collaerts e.a.), werd ook in Noord-Limburg een grote concentratie genoteerd te Lommel met 352 ex. op 5 jan (L. Peeters).

Op voormelde akkers in Vlaams-Brabant was op 23 dec tevens een concentratie van maar liefst 201 **Grauwe Gorzen** *Miliaria calandra* aanwezig (R. Guelinckx, K. Boux en M. Vandeput).

ZEKERE en MOGELIJKE ONTSNAPTE en/of VERWILDERDE SOORTEN HYBRIDEN KLEURAFWIJINGEN

Zie www.natuurpunt.be/oriolus